

2. Волков С.М. Институалізовані соціокультурні системи: регіональна специфіка та динаміка / С. Волков. – К.: Інститут культурології НАМ України, 2010. – 248 с.
3. Гриценко О.А. Культура, національний культурний простір та суспільна консолідація в сучасній Україні: Дослідження проблем трансформації культурної сфери та шляхів реалізації ключової ролі культури в соціально-економічному розвитку України [Електронний ресурс] / О.А. Гриценко, В.В. Солодовник, М.А. Рябчук. – Режим доступу: http://www.culturalstudies.in.ua/zv_2009-10-1.php.
4. Кравченко О.В. Національний культурний простір сучасної України як культурологічна проблема / О. Кравченко // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – К.: Міленіум, 2011. – № 1. – С. 51-55.
5. Масол Л.М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія / Л.М. Масол; Ін-т пробл. виховання АПН України. – К.: Промінь, 2006. – 432 с.
6. Про культуру: Закон України від 14.12.2010 № 2778-VI / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
7. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посіб. / О.П. Рудницька. – Т.: Навч. кн. – Богдан, 2005. – 357 с.
8. Шейко В.М. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина XIX – початок XXI ст.): монографія / В. Шейко, Богуцький Ю.П. – К.: Генеза, 2005. – 592 с.
9. Шмагало Р.Т. Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX ст.: структурування, методологія, художні позиції: Моногр. / Р.Т. Шмагало. – Л.: Укр. Технології, 2005. – 528 с.

УДК 78.071.1(436)+130.2

Лідія Леонідівна Ляшенко
здобувач Національної музичної академії України
імені П. І. Чайковського

ТВОРЧИСТЬ Е. КОРНГОЛЬДА В КОНТЕКСТІ ПИТАННЯ ПРИРОДИ ТАЛАНТУ

У статті розглядається творчість Е. Корнгольда в контексті питання природи таланту. Доводиться, що такі риси художньої обдарованості, як художня фантазія, інтуїція, інтелектуальний потенціал, допитливість, ініціатива, незалежність, наполегливість, передбачення, оригінальність творчості, ерудиція притаманні Е. Корнгольду.

Ключові слова: творча особистість, художня обдарованість, природа таланту, Е. Корнгольд.

The article considers the creativity of E. Korngold in the context of the nature of talent; the article argues that such features of the artistic talent as artistic fantasy, intuition, intellectual potential, curiosity, initiative, independence, perseverance, foresight, originality of the creativity, erudition are characterized for E. Korngold.

Keywords: the creative personality, creative activity, the nature of talent, E. Korngold.

Еріх Вольфганг Корнгольд – австрійський композитор, піаніст, диригент, аранжувальник та автор музики більш ніж до двадцяти кінофільмів. Творчість Е. Корнгольда в нашій країні відома лише вузькому колу професіоналів. Натомість його ім'я у європейських країнах та США вже здобуло своє визнання, а твори звучать у виконанні видатних сучасних музикантів¹. Постаті композитора присвячені статті таких авторів, як Х. Джексон, Т. Діксон, Р. Кінгстон, Я. Коваленський, Д. Луміс, Д. Раксін, О. Фрей та ін. Також існує більше сімнадцяти монографій англійською, німецькою, італійською, французькою та японською мовами, присвячених біографічним даним та творчості композитора². Монографія Брендана Керролла "Останній вундеркінд: Біографія Еріха Вольфганга Корнгольда", засновника міжнародного товариства Е. Корнгольда та основного біографа композитора представляє великий інтерес для нашого дослідження і є результатом більше, ніж 25-річної роботи автора.

Більшість значимих існуючих джерел присвячено збору та висвітленню саме біографічних даних композитора через те, що під час Другої світової війни та після її завершення практично уся інформація про Е. Корнгольда була втрачена, а його творчість ще довго (до початку восьмидесятих років) була забута по причині "неарійського" походження Е. Корнгольда.

Творчій доробок австрійського композитора є певним етапом у розвитку європейської музики першої третини XX ст., а тому заслуговує на докладне вивчення. Слід зазначити, що незважаючи на значну кількість робіт, присвячених життю та творчості композитора, проблема природи таланту Е. Корнгольда теоретиками не вивчалась, а ця проблема, на наш погляд, є і актуальною, і цікавою. Зазначимо, що різним аспектам питання природи таланту присвячено роботи багатьох теоретиків різних поколінь, як зарубіжних, так і російських та українських (І. Акімов, О. Іліаді, С. Каменський, В. Клименко, О. Кульчицька, Б. Теплов, Н. Узнадзе, Л. Левчук та ін.). Багато авторів намагаються пояснити цей феномен, досліджуючи його на прикладі найталановитіших митців та діячів науки. Як вже зазначалось, природа таланту Е. Корнгольда досі не вивчалася докладно, хоча у багатьох статтях та монографіях підкреслюється факт про небувалі здібності композитора, що проявилися у ранньому віці в перших майстерних творах юного композитора. Сама назва роботи Доктора Ю. Корнгольда "Вундеркінд: дитячі роки Еріха Вольфган-

га" та монографії Б. Керролла "Останній вундеркінд" є свідоцтвом усвідомлення сучасниками та послідовниками особливого таланту Е. Корнгольда. Глибину цього таланту різні автори характеризують по-різному: від питання "Чи був він просто талановитим, але не самокритичним мрійником, який успадкував пізно романтичний стиль Р. Штрауса та Г. Малера, однак не мав їхнього генія? Чи він був дійсно характерним гелосом, якому не пощастило народитися не в той час?" [8], до слів про дивовижний талант Е. Корнгольда, висловлених Дж. Пучіні [8, 1], Я. Сибеліусом [6, 97], Ф. Крейслером, Р. Штраусом [10], та твердження Г. Малера "Геній! Геній", який цитує майже кожний автор, що пише про Е. Корнгольда.

Наразі спробуємо розкрити риси художньої обдарованості Е. Корнгольда в контексті вивчення природи таланту композитора. Відмітимо, що в нашій роботі ми спираємося на запропоновану українським теоретиком О. Кульчицькою схему головних рис творчої особистості та рис творчої діяльності [4, 286], дані авторів роботи "Психологія дитячої обдарованості" [2] та докладний аналіз рис художньої обдарованості, який зробила Л. Левчук, авторка монографії "У творчій лабораторії митця" [5].

Першою рисою творчої особистості О. Кульчицька наводить "виникнення спрямованого інтересу до певної галузі знань ще в дитячі роки" [4, 286]. І дійсно, ще у дитячі роки Е. Корнгольд виявив неабиякий інтерес до музики, про що стверджують практично усі знайдені нами статті про життя та творчість Е. Корнгольда. Б. Керролл пише: "Він – єдиний приклад вундеркінда з тих, що я знаю, у кого була повністю сформована музична індивідуальність від початку. У дитячі роки він вже писав, як дорослий композитор. Вражений, Р. Штраус, Г. Малер, Ф. Крейслер та ін. визнавали, що він писав так, як писали вони" [10].

Р. Кінгстон у своїй статті зазначає, що вже з трьох років композитор міг відбивати ритм столовою ложкою, з п'яти років він підбирав мелодії із "Дон Жуана" на фортепіано та грав із батьком дуети, а з шести років записував короткі пісеньки у маленькому записнику [9].

Маленький Е. Корнгольд, якому ще не було і семи років, присвячував створенню музичних творів практично весь свій час, про що свідчать спогади Доктора Корнгольда, який, зокрема, пише про один випадок, коли Еріх, хворий на вітрянку, настояв на тому, щоб до його ліжка підсунули фортепіано, і тоді почав грати дивовижні імпровізації [6, 31]. У будь-якій ситуації і оточенні Е. Корнгольд знаходився під впливом музичних ідей і був зайнятий питанням втілення їх у життя.

Вміння і, головне, бажання проводити тривалий час за нотним зошитом, або за фортепіано, не відволікаючись і не втрачаючи інтересу до цієї роботи, є виявленням такої риси юного Е. Корнгольда, як "зосередженість на творчій роботі, націленість на обраний напрям діяльності" [4, 286]

О. Кульчицька стверджує, що талановиті діти зосереджено займаються улюбленою справою багато годин на добу [4, 287]. Це і є працездатність, якою відзначався Е. Корнгольд у всі періоди свого життя. Це та основна, на наш погляд, риса особистості композитора, яка стала фундаментом у розвитку і становленні творчої особистості Е. Корнгольда, що не полишала його протягом усього життя.

Творчість Е. Корнгольда завжди була підпорядкована втіленню ідей, його цікавив сам процес створення чогось нового, процес розробки удосконалення музичного матеріалу, оформлення кінцевого результату, процес його постановки, якщо мова йде про сценічні твори, тобто основною мотивацією композитора була творча, духовна мотивація. В певні періоди свого життя композиторові, звісно, приходилося приділяти час роботі з метою отримання гонорарів (це стосується періоду після одруження та періоду життя у Голівуді). Однак навіть у ці періоди Е. Корнгольд важко переживав втрату свободи у розпорядженні своїм часом і був завжди радий, коли міг приділити час своєму основному заняттю – створенню музики.

"Підпорядкованість творчості духовній мотивації", або ідеї, міцно пов'язана із наступною рисою творчої особистості Е. Корнгольда, тобто "непоступливості у творчості" [4, 286]. Про це свідчить весь творчий шлях композитора, протягом якого він відстоював своє право писати таку музику, яку він відчував і таким способом, який вважав єдино можливим. Такий підхід не один раз ставив композитора та його доробок осторонь від сучасної йому музичної культури, а в кінці життя композитора навіть вважали застарілим і відсталим від передової музичної системи. У своїх інтерв'ю композитор відверто висловлювався про те, що не збирається змінювати свої творчі уподобання і творче кредо. Таким заявам передували спроби прихильників нової Шонбергської течії переконати Е. Корнгольда у важливості прийняття нового методу письма, на що композитор завжди відповідав, що нежива конструкція, найточніша музична математика ніколи не зможе перемогти принцип постійного руху натхненної ідеї! [6, 194].

Розглянута працездатність, як риса творчої особистості, не існуватиме без "захопленості роботою" [4, 286]. З творчого життя композитора можна навести багато ситуацій, в яких ця риса проявилася, більш того, можна стверджувати, що ця риса творчої особистості Е. Корнгольда проявлялася в процесі створення майже кожного твору композитора. Наприклад, зайнятий ідеєю написання п'ятої опери, Е. Корнгольд два роки (з листопада 1931 р. по листопад 1933 р.) шукав лібрето для цього твору, експериментуючи, випробовуючи та навіть залишаючи вже написані уривки. В результаті, після шести варіантів лібрето, композитор, знайшов те, що було йому потрібно [6, 218-226]. Так само під час роботи у Голівуді відправною точкою в творчому процесі Е. Корнгольда, пов'язаному із створенням саундтреків, була умова симпатії композитора до запропонованого сюжету майбутнього фільму. Якщо сюжет подобався композиторові, він негайно брався за роботу і за декілька тижнів міг завершити повноцінну партитуру до кінофільму (наприклад, до фільму "Капітан Блад" композитор створив музику усього за три тижні [6, 248-250], або для "Ентоні Нещасного" партитуру тривалістю більше, ніж дві години – за три місяці [6, 257], для "Робін Гуда" – за сім тижнів і т. д. [6, 272].

Майже такі самі риси характеру наводять автори вже згадуваної роботи "Психологія дитячої обдарованості" [2]. У контексті визначення поняття здібностей автори, зокрема, зазначають, що ними одними обдарованість не вичерпується, а для досягнення високих результатів у діяльності, які є показником обдарованості, необхідні певні риси характеру [2, 29]. Окрім вже розглянутих нами працездатності і гарячої захопленості своєю справою, автори приводять ще такі риси: спостережливість, "скрупульозність праці, яка іноді доходить до педантичності" [2, 31]; неординарні розумові здібності, наявність серйозних інтересів, результатом чого є дружба з людьми, які старші за віком; здатність створювати свій мікросоціум, свій світ, наповнений реальними справами [2, 31-32]. Коментуючи ці риси, слід зазначити, що Е. Корнгольд міг годинами шукати відповідну до його задуму мелодію, а бувало, що у своїх рукописах він зазначав навіть точний час завершення твору. Те, що розумові здібності композитора були неординарними, підкреслює і такий факт: у дитячі роки Е. Корнгольд відзначався неабиякими здібностями ще й у математиці, про що пише Б. Керролл.

Повертаючись до питання природи таланту та основних рис творчої особистості, слід зазначити, що вони тісно пов'язані із рисами творчої діяльності [4, 286], точніше, саме завдяки першим, творча діяльність митця набуває певних рис, які і є гарантією якості. Якщо розглядати ці риси в контексті діяльності Е. Корнгольда, то стає очевидним присутність останніх в творчості композитора.

З приводу оригінальності і новизни творчості існує достатньо згадок сучасників композитора, які були вражені складністю, оригінальністю і майстерністю запропонованих хлопцем композицій. Наприклад, Р. Штраусу належать наступні слова: "Нещодавно я чув блискучий і дуже зрілий твір – фортепіанне тріо. Однак найбільше враження на мене справило те, що талановитий композитор – хлопець дванадцяти років" [1]. У статті для "Нової вільної преси" видатний критик Річард Спетч, який був присутній на виставі "Сніговика" Е. Корнгольда у Віденській придворній опері з нагоди іменин імператора Франца Йозефа, 4 жовтня 1910 р., порівнює твір із всіма різновидами жанру пантоміми, пише про його "майстерну витонченість, дивуючу ритмічну чарівність і сміливу впевненість у створенні характеру в лаконічному поєднанні тактів" [6, 60].

Після успіху Увертюри до п'єси Е. Корнгольд замислився над створенням твору великої форми. Таким твором стала Сінфонієтта, В-dur. Цей твір також став знаменним. Б. Керролл, аналізуючи цей твір, акцентує увагу на ролі партії фортепіано, яка гратиме величезну роль майже у всіх партитурах композитора, та роль групи ударних інструментів, яка завжди дуже багата. Як зауважує теоретик, цей твір викликав чергову хвилю подиву та захвату у критиків та музикантів своєю майстерністю, оригінальністю, складністю гармоній, новаторським підходом та зрілістю. Е. Дент, який пізніше стане прибічником та захисником А. Шенберга, заявляє, що композитор в майбутньому стане засновником нової музичної системи. "Цілотонова система навряд чи утримається проти нього. Ми маємо спалити наші підручники з гармонії та контрапункту... та почати заново з плідного, багатого, винахідливого методу, який вміщує діатонічний та увесь дисгармонічний універсум звуків в якості матеріалу, з якого можна черпати" [6, 91].

Наступною рисою творчої діяльності у схемі О. Кульчицької є "значний обсяг створеного" [4, 286]. І дійсно, якщо уважно подивитися на творчий доробок Е. Корнгольда у хронології, то стає цікавим такий факт: більшість творів, приблизно вісімдесят відсотків, включаючи чотири з п'яти опер, було створено до 1935 р., тобто, враховуючи слова Б. Керролла про те, що перші завершені твори Е. Корнгольда відносяться до 1904 р. [6, 31], виходить: за період в тридцять один рік композитор вже мав значний творчий доробок. Працюючи у Голівуді, композитор вражав своїх колег вмінням створювати за короткий строк повноцінні партитури до кінофільмів, про що вже згадувалося раніше. Також він міг одночасно працювати на різних кіностудіях, створюючи музику до декількох кінострічок, як, наприклад, було із "Капітаном Бладом", коли вдень композитор диригував та записував саундтрек для фільму "Подаруй мені цю ніч", ночами створював музику для "Капітана Блада", та ще й погодився написати вступну пісню-марш для іншого фільму мюзіклу "Роза на ранчо" студії Парамаунт, яка оркестрована для повного складу оркестру і хору [6, 249]. Звісно, це не єдиний випадок, коли Е. Корнгольд працював на межі людських можливостей, поєднуючи роботу в якості композитора, диригента, аранжувальника та навіть вивчаючи репліки з акторами. Що стосується "ретельності в оформленні створеного" [4, 286], то композитор завжди мав в уяві детальний план оркестровки своїх творів, знав точно, в партії якого інструменту та чи інша тема має звучати [6, 251-252].

Така риса творчої діяльності, як "наполегливе прагнення робити результат своєї праці надбанням людей" [4, 286], була притаманна Е. Корнгольдові протягом усього його творчого життя. Про це свідчить постійна активність композитора в організації концертів зі своїх творів. Ця активність проявлялася, зокрема, в участі самого композитора в концертній діяльності, про що свідчить багато випадків, коли композитор виконував фортепіанні партії своїх творів на прем'єрних показах. Під час Другої світової війни, коли концертні твори композитора не виконувалися, і протягом десяти років після війни, коли в Європі зривалися репетиції його творів і відмінялися концерти, композитор глибоко переживав ці події і сприймав їх як особисту образу. В такі моменти він навіть починав фізично хворіти.

Отже, ми розглянули головні риси творчої особистості та риси творчої діяльності, які можна порівняти із рисами характеру обдарованої особистості. Однак, особистість Е. Корнгольда, як і будь-яка обдарована від народження особистість творця, а, можливо, і більшою мірою, наділена всіма складовими характеру обдарованої людини, на які вчені звертають увагу перш за все. У вже згадуваній роботі "Психологія дитячої обдарованості" [2] автори наводять перелік особливостей обдарованої дитини в цілому [2, 34-35],

які багато в чому перегукуються із розглянутими вище рисами творчої особистості. Такі особливості, як інтелектуальний потенціал і ерудиція, оригінальність творчості, допитливість та передбачення, незалежність, ініціатива та наполегливість, входять до розглянутих вище рис творчої особистості. Однак, ми згодні з думкою Л. Левчук, котра у своїй монографії [5], стверджує, що кожному митцеві властиві загальні специфічні риси обдарованості та такі, які мають вплив на рівень професійної майстерності в конкретному виді мистецтва [5, 78]. Однією з першорядних рис художньої обдарованості Л. Левчук називає "здатність людини до емоційного сприймання навколишньої дійсності" [5, 79-80]. Тобто митець не може залишатися байдужим до того, що він спостерігає. І саме це активне сприйняття всього, що відбувається, дає змогу пам'ятати та відроджувати найрізноманітніші образи. Ця риса, на нашу думку, має коріння у загальних рисах обдарованої дитини, таких як постійна активність і зайнятість; відкритість для нового, жива уява, почуття справедливості, прагнення до самовираження [2, 34-35], однак у той момент, коли ці риси активуються в одному процесі, творчому або розумовому, і поєднуються в одне ціле як характерні риси прояву фізичних, психологічних та моральних ознак, з'являється риса нового рівня, яка і відрізняє особистість обдарованої людини.

Наступною важливою специфічною рисою художньої обдарованості є фантазія. "Художня фантазія", за Л. Левчук, "це здатність митця створювати художній образ, який є результатом синтезу знань, вражень, переживань, набутих у процесі всебічного пізнання життя" [5, 84]. Авторка зазначає, що фантазія – одна із складних рис художньої обдарованості, що виявляється в її обсязі. Тобто це складова і художнього осмислення дійсності, і наукового пошуку, і наукової творчості. Фантазія внутрішньо пов'язана із рядом таких психічних процесів, як почуття, пам'ять, сприймання. Саме ця риса вносить суб'єктний фактор у творчість митця, який не просто копіює реальні факти та події, а проводить їх через свій особистісний життєвий та творчий досвід. Однак важливо зазначити, що фантазія не повинна підміняти собою реальне життя, бо поза ним фантазія перетворюється в пусте фантазування [5, 84-85]. Ту саму тезу про зв'язок фантазії із іншими психічними процесами дає і інший автор, В. Козловський: "Фантазія це такий вияв креативності, який передбачає опертя на весь духовний потенціал особистості – її волю, уяву, мову, досвід, знання тощо" [3, 27].

Фантазія тісно пов'язана з уявою, ще однією важливою рисою художньої обдарованості. Л. Левчук наполягає на тому, що саме фантазія та уява переплавляють життєвий досвід у художні образи, а також надають новий зміст знайомим подіям і явищам. При умові поєднання фантазії та уяви митця із професійною майстерністю та вимогливістю до кожного слова, кадру, штриха, можна говорити про художнє явище [5, 89]. Підсумовуючи і застерігаючи від розподілу художньої обдарованості на окремі риси під час аналізу конкретних процесів створення образу, Л. Левчук пише про підпорядкованість усіх наведених рис художньої обдарованості творчому процесу [5, 91].

Важливу роль серед інших рис художньої обдарованості відіграє інтуїція, яка виявляється найяскравіше тоді, коли особистість тривалий час свого свідомого життя активно сприймає дійсність і має за мету пізнання і перетворення світу [5, 96-97]. Інтуїцію можна поєднати із згадуваною вище рисою обдарованої людини – передбаченням [2, 34-35]. Щоб віднайти розкриття цієї риси в творчості Е. Корнгольда, зазначимо її складові, тобто виявлення цієї риси у процесі діяльності: створення еталонів, орієнтація на далеку перспективу, прогнозування можливостей свого розвитку [2, 34-35]. Дійсно, музика Е. Корнгольда, наприклад, для кінострічок і досі випускається у записах та є актуальною і цінною для сучасного слухача. Сам композитор, бувало, мав творчі плани на декілька наступних років: скільки саме і яких творів він хотів би написати, про що свідчить така чернетка на звороті одного з листів, який віднайшов Б. Керролл.

І, звичайно, плідну роль у творчості митця відіграє досвід. Коли Е. Корнгольд приїхав до Голівуду і почав працювати у сфері кіно, його творчість та індивідуальність, що яскраво втілилися в першому проекті (в обробці музики Ф. Мендельсона до фільму "Сон літньої ночі"), привернули увагу та зацікавленість його колег і тих, з ким композитор співпрацював. Пояснення успішної роботи композитора у сфері кіно, можливо, криється в особливому таланті Е. Корнгольда, який поєднує і здібності аранжувальника, і дар імпровізації, завдяки якому композитор створював величезні музичні полотна за відносно короткий проміжок часу, і вміння точно відобразити в музиці візуальну картину на екрані, створюючи тим самим гармонійне ціле, і творчий підхід до будь-якого завдання, результатом чого став новий, авторський метод створення саундтреку. Тому, безумовно, на якості та рівні роботи Е. Корнгольда в сфері кіно позначився його значний та успішний досвід роботи в театрі та опереті. Однак тільки досвід не зміг би стати запорукою великих творчих досягнень композитора в цій сфері – велику роль зіграли природжені здібності, які з не меншою яскравістю виявилися у новому жанрі.

Отже, природа таланту Е. Корнгольда має складну структуру, яка поєднує особистісні риси, які проявилися у процесі творчості і діяльності композитора, а саме: інтелектуальний потенціал, допитливість, ініціатива, незалежність, наполегливість, передбачення, оригінальність творчості, ерудиція та риси художньої обдарованості, такі як емоційне сприймання навколишнього світу, фантазія, уява, інтуїція і досвід. Однак вивчення природи таланту Е. Корнгольда не зводиться до виявлення складових його особистості, специфіки таланту та оригінальності процесу творчості. Найцікавіше відкривається саме у взаємодії різних факторів, природних здібностей і моральних устоїв, естетичних уподобань та ціннісних потреб. Процес виявлення певних рис особистості Е. Корнгольда у конкретній дії, конкретному творчому прояві та процес трансформації початкових музичних нахилів у потужний і безперечний талант є подальшим завданням для вивчення.

Примітки

¹ Стивен де Грут, Давід Сальямонас, Олександр Фрей (рояль), Хіларі Хан, Крістіан Брюнінг, Анна-Софі Муттер, Джеймс Ехнес Гіл Шахам, Кен Гамао, Іцгак Перлман (скрипка), Джуліус Бергер, Квірін Версен (віолончель) та ін.

² Carroll, Brendan G. Erich Wolfgang Korngold, (1897-1957): His Life and Works. Paisley, Scotland: Wilfion Books, 1988. – 43 p.; Carroll, Brendan G. The Last Prodigy: A Biography of Erich Wolfgang Korngold. Portland, Oregon: Amadeus Press, 1997. – 464 p.; Dery, Nicholas. Erich Wolfgang Korngold. Geneva: Editions Papillon, 2008. – 157 p.; Duchon, Jessica. Erich Wolfgang Korngold (20Th-Century Composers). London: Phaidon Press Limited, 1996. – 239 p.; Feurstein-Prasser, Michaela, and Michael Haas (eds.). Die Korngolds: Klischee, Kritik und Komposition. Vienna: Jewish Museum Vienna, 2007. – 212 p.; Hoffmann, Dr. Rudolf Stefan. Erich Wolfgang Korngold. Vienna: Carl Stephenson Verlag, 1922. – 131 p.; Korngold, Julius. Child Prodigy: Erich Wolfgang's Years of Childhood. New York: Willard Publishing Company, 1945. – 80 p.; Korngold, Julius. Die Korngolds in Wien: Der Musikkritiker und das Wunderkind. Zurich: M&T Verlag (Edition Musik & Theater), 1991. – 401 p.; Pöllmann, Helmut. Erich Wolfgang Korngold: Aspekte seines Schaffens. Mainz: Schott Musik International, 1998. – 168 p.; Stollberg, Arne. Durch den Traum zum Leben: Erich Wolfgang Korngolds Oper 'Die tote Stadt'. Mainz: Are Musik Verlags GmbH, 2003. – 308 p.; Stollberg, Arne (Hg). Erich Wolfgang Korngold: Wunderkind der Moderne oder letzte Romantiker. Munich: edition text + kritik (Richard Boorberg Verlag), 2007. – 334 p.; Turco, Mario Tedeschi. Erich Wolfgang Korngold. Verona: Cierre Edizione, 1997. – 157 p.; Wagner, Guy. Korngold: Musik ist Musik. Berlin: Matthes & Seitz Berlin, 2008. – 535 p. та ін.

Використані джерела

1. Коваленский Я. Забытый гений [Електронний ресурс] // Коваленский Я. – Режим доступу: <http://www.alefmagazine.com/pub994.html>.
2. Моляко В. А. Психология детской одаренности / В. А. Моляко, Е. И. Кульчицкая, Н. И. Литвинова. – К.: Общество "Знание" Украины, 1995. – 83 с.
3. Козловський В. П. Творчість, уява і фантазія як форми прояву людської обдарованості / В. П. Козловський // Творчість та обдарованість. Матеріали круглого столу 28 січня 2009. – К., 2009. – С. 25-28.
4. Кульчицька О. І. Біографічні і соціально-психологічні фактори розвитку творчої обдарованості / О. І. Кульчицька // Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень [За ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики]. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – С. 269-288.
5. Левчук Л. Т. У творчій лабораторії митця / Лариса Тимофіївна Левчук. – К.: "Мистецтво, 1978. – 132 с.
6. Carroll Brendan G. The Last Prodigy: A Biography of Erich Wolfgang Korngold [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.filestube.com/dtNUQ1NqhD8jtAbkPlvi6j/Korngold-a-biography-html.html>.
7. Erich Wolfgang Korngold (Biography from Barnes and Noble Website) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geocities.com/Athens/Academy/5490/Корнгольд.html>
8. Hewett Ivan. Erich Korngold: genius or mere talent? [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.telegraph.co.uk/journalists/ivan-hewett/4238665/Erich-Korngold-genius-or-mere-talent.html>.
9. Kingston Robert. Erich Wolfgang Korngold [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.orelfoundation.org/index.php/composers/article/erich_wolfgang_korngold.
10. Lacey Ian. Erich Wolfgang Korngold – The Adventures of a Wunderkind. A Portrait and Concert [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.musicweb-international.com/film/2003/may03/korngold_wunderkind.html.
11. Loomis George. Erich Wolfgang Korngold: A composer returns to the limelight [електронний ресурс] // <http://www.nytimes.com/2008/01/14/arts/14iht-loomis.1.9189513.html>
12. Raksin David. David Raksin Remembers his Colleagues. Erich Wolfgang Korngold [електронний ресурс] // http://www.americancomposers.org/raksin_korngold.html

УДК 008 +645,197 (043.3)

Ольга Павлівна Мазуркевич
Київський національний університет
культури і мистецтв

МИФОЛОГІЧНІ ВИТОКИ ЕТИКЕТУ ГОСТИННОСТІ

У статті аналізуються характерні особливості міфологічних витоків етикету гостинності українців як ритуалізованого дійства. З'ясовано етнорегіональні особливості і специфіку функціонування етикетних норм поведінки в українській традиційно-побутовій культурі; розглянуто соціокультурну основу побутового етикету; досліджено роль традицій доброзичливості у формуванні звичаєвих норм побутового етикету; проаналізовано етнічні стереотипи етикету гостинності.

Ключові слова: традиції гостинності, ритуал гостинності, етнічні стереотипи гостинності, побутовий етикет, феномен почесності.

This article analyzes the characteristics of mythological origins of Ukrainian hospitality etiquette as ritual. It is shown ethno regional peculiarities and specifics of functioning etiquette behavior in Ukrainian traditional consumer culture; considered socio cultural basis of household etiquette; studied the role of tradi-